

ŠUMAVA – SOUBOR STAVEB ZHŮŘÍ u REJŠTEJNA

– naplňování ÚP a návrat člověka-hospodáře, na Šumavu a ochrana přírody.

Stručná anotace kontaktu architekta s osudem jedné Šumavské vesničky nejvýše položené u nás a ležící u Zlaté stezky, od r. 2002 do dnes. Nejdříve se Zhůří zachránilo díky městu Rejštejnu (starosta pan Petrůň 2002) - pořizovateli dnes platného ÚP kde obnova Zhůří je prejudikována a v současnosti se dále zachraňuje svou částečnou obnovou díky stavebníkovi odvážnému panu Romanu Kreuzigerovi.

Se **Zhůřím**, jako s bývalou obcí, jsem se seznámil již po svém příchodu na Šumavu (jako luffák) počátkem 70-tých let minulého století. Doopravdy to pak bylo až po mnoha letech, kdy jsme začali zpracovávat územní plán města Rejštejna v jeho celém správním území, tedy i včetně bývalé horské obce Zhůří nahoře na šumavských pláních (1 100 m. n. m.). Tenkrát, koncepčně velmi zdařile spolupůsobil, díky svému kladnému vztahu k Šumavě, i můj prostřední syn a společník *ing. arch. Jan Trávníček*. ÚP byl schválen v r. 2002 a jeho úprava U1 pak v r. 2004. No a na nás, jako na architekty - autory územně plánovací dokumentace, se obrátil v r. 2015 pan Roman Kreuziger. Ten na Zhůří zakoupil od původních vlastníků, v Česku i v Německu, pozemky vhodné dle ÚP k zástavbě a někdy obsahujících i základy a zbytky původních staveb.

Původní vesnička Zhůří/Haidl s kapličkou Sv. Václava a rozptýlenou zástavbou šumavských hospodářství někdy ve 20. - tých letech XX. stol. Náš návrh vychází právě z takové uvolněnosti urban. kompozice

Genius loci: Zhůří je neodmyslitelně **silně svázáno se středověkou střeoevropskou obchodní trasou, nazývanou „Zlatá stezka“**. Tato Zlatá stezka byla na Šumavě zprůchodněna za císaře Karla IV a využila i již existujících dílčích stezek k dopravě zlata těženého zejména na Horské Kvildě apod. V období středověku i později se po ní ale dopravovala především sůl z Alpských ložisek do Čech. Díky pohybu po Zlaté stezce bylo území Zhůří osídleno už na přelomu XVII. a XVIII. stol. Tehdejší osada **Zhůří / Haidl** s okolními osadami Hluboká/Tiefenau a Nové domy/Neuhaus, **tvořila jednu z největších sídelních enkláv plání střední Šumavy!** Dnes tam není nic! Nebo skoro nic

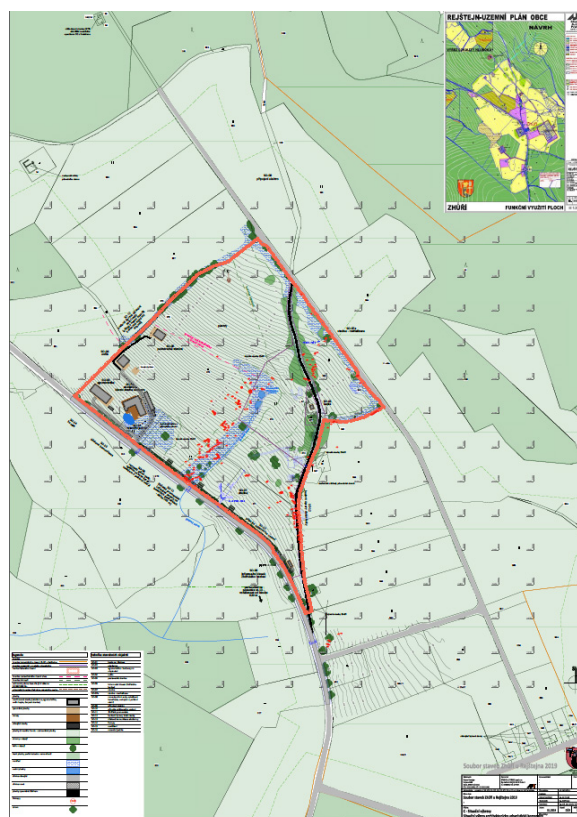

Původní architektura Zhůří, zde školní třída před šumavskou usedlostí sloužící jako Zhůřská škola. Neodmyslitelným artefaktem šumavských domů byla především jejich značná velikost, protože vše muselo být pod jednou střechou, jak z důvodů klimatických tak i provozních.

Zatímní průběh prací: Koncem léta 2015 jsme se se stavebníkem dohodli na spolupráci a zpracovali jsme arch. urb. studii, kterou jsme poslali na Správu Národního Parku Šumava. V jejich včasné odpovědi bylo, že to sice nevidí jako vhodné (zástavbu), ale že poslední slovo bude mít Závazné stanovisko EIA dle zákona. Což je ovšem pravda. Stavebník se smluvně zavázal, že tento proces EIA nám předá do listopadu 2016 a my požádáme o vydání ÚR. Bohužel ale dodnes (červenec 2019) se tak nestalo. My jsme zpracovali a v dubnu 2016 odevzdali DÚR pro vydání ÚR. Do září 2016 jsme ho 100% kladně projednali se všemi úřady a správci ing. sítí, samozřejmě vyjma ochrany přírody, která, tak jako my, čeká na závazné stanovisko EIA. Mezitím se Správa NP Šumava pokusila „zabránit“ výstavbě tím, že chtěla stavebníkovi „znárodnit“ jeho pozemky z titulu „práva předkupního“. To se jí ale nepovedlo a v r. 2017 všechny soudy v Klatovech a v Plzni prohrála. Počátkem roku 2019 jsme upravili naši dokumentaci dle pokynů nových odborníků EIA, ti ji vložili do dokumentace EIA a snad letos proces EIA úspěšně završí. Pak by přerušené práce mohli pokračovat.

2016 – původní řešení „Souboru staveb Zhůří u Rejštejna“ – výstavba je akcentována zejména podél Zlaté stezky se silničním připojením a parkovištěm pro turistické návštěvníky. Zpracováno před zahájení procesu EIA, mimo Správy NPŠ všech 100% stanovisek a vyjádření úřadů bylo kladných. **Varianta I.**

2019 – řešení „Souboru staveb Zhůří u Rejštejna“ reflektující výstupy z procesu EIA a upouštějící od urbanistické kompoziční osy výstavby u Zlaté stezky, protože právě v těchto místech se nalézají zvláště chráněné biotopy bylinného patra luční bezlesní enklávy Zhůří. Značeno jako **Varianta II.** Červená čára po obvodě jsou jen pozemky stavebníka.

Arch. urban. řešení: Především musíme přiznat, že jsme koncem 90. - tých let pracovali jako architekti pro Správu NP Šumava a díky tomu jsme navrhli i rekonstruovali řadu zcela původních šumavských domů a vraceli jsme šumavskou architekturu na Šumavu. Tak jsme se se šumavskou architekturou potkali znovu. Zde se, mimo architekt Heleny Sudkové (Kaple Sv. Václava a úřady) výrazně uplatnil náš šéf-projektant ing. Honza Panoch a 3D prostorové verifikace se skvěle zhostil můj nejmladší syn arch. Jakub Trávníček. Principem arch. urbanistické kompozice, není obnova všech Zhůřských domů, ale stanovit významnou kompoziční i přírodní osu (u obou variant, původní var.

2016 a její úprava var. 2019), a tou je šikmo po svahu jdoucí původní trasa Zlaté stezky a respekt k místu původní kaple Sv. Václava a její obnovení na původních základech hned vedle Zlaté stezky.

Návrh obnovené usedlosti č.p.10 Tonerlhaus pro využití ve skupině Eko farmy dle ÚP u silnice II/169.

Vstup architektury 21. stol. do architektury šumavské proto, aby vnitřní prostor šumavské usedlosti byl dostatečně prosvětlen a aby mohli nádherné šumavské výhledy vstoupit i na náš stůl. Krásná vnější hmota i zajímavý vnitřní prostor.

Ve variantě vstupní z r. 2016 **Var. I.** jsme obnovu – výstavbu navrhli ve dvou centrech. Za prvé obnova kaple Sv. Václava a rekonstrukce stavby původní školy (Fuxhause), a za druhé návrhu 2 nových usedlostí jak u Zlaté stezky tak podél stávající silnice II/169. Druhým ohniskem pak byla obnova trosek původního domu č.p.10 (Tonerlhaus) stojícího v místech kde platný ÚP předpokládá Ekofarmu s příslušenstvím. Po provedených průzkumech odborníků EIA ale byla zjištěna zvýšená bio hodnota Zlaté stezky a jejího bezprostředního okolí. Proto **Var. II.** 2019 kde první urb. centrum bylo redukováno jen na obnovu kaple na původních základech a od výstavby a obnovy původních 3 domů bylo upuštěno, právě tak jako i od opravy Zlaté stezky a její zařazení mezi pěší místní komunikace dle platného ÚP. Jediná výstavba, samozřejmě mimo kaple na původních základech, je nyní navržena jen v místech Ekofarmy u původního domu č.p. 10 Tonerlhaus. Je tam hlavní dům Ekofarmy s provozním zázemím a poblíž stojící nový dům také v šumavském stylu pro přechodné ubytování turistů, letní/zimní „ekoškola“ případně pro trvalé bydlení zaměstnanců. V areálu Ekofarmy je ještě ovčín a kozín a pastevecký domek. V těchto místech, kolem domu č.p. 10 Tonerlhaus, totiž nedochází k významnému kontaktu se zájmy ochrany přírody, jak nám doporučili odborníci EIA.

Historická kresba původního řešení kaple Sv. Václava na Zhůří. Šlo o stavbu, jako jedinou zděnou, mezi ostatními dřevěnými domy.

Náš návrh 2016, základy jsou 100% respektovány ale materiál i tvarosloví je přiznaně 21. stol. Ještě budeme diskutovat, ale tohle zajímavé a originální zahájení diskuse.

V původní variantě byly obnoveny 3 na původních základech, ve výsledné variantě EIA 2019 jen 2 stavby a je upuštěno od rekonstrukce Zlaté stezky pro místní komunikaci MK 4,5 a od výstavby ČOV

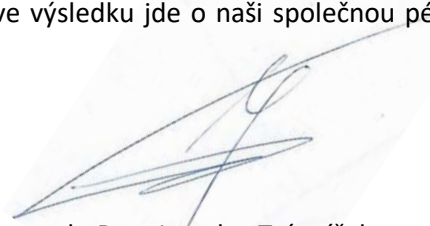
s přepadem do Zhůřského potoka. Navržené stavby jsou navrženy v souladu s funkčním využitím ploch dle platného Územního plánu ro. Ostatně 100% vodítkem jsou zachované základy původních Zhůřských chalup. Architektura všech staveb je výhradně „šumavská“, to znamená odpovídající velikost, výrazná dominující střecha se sklonem kolem 42 stupňů, se štítovou polovalbou s pavláčkou, opačný štít pak býval klasický rovný. Střecha by při bočním pohledu měla zaujímat zhruba 3/4 výšky a obvodové stěny 1/4 výšky. Poměr výšky k délce stavby by měl být minim. 1 : 2 a poměr výšky stavby ku její šířce 1 : 1,2. Při respektování těchto architektonických kánonů jsme naše 21. století vyjádřili jen, volnou kompozicí obvodových svislých stěn, které plně respektují kamenný, omítkový a dřevěný povrch, ale rozvrh prosklených ploch jsme navrhli zcela volně, bez hry na malá pravidelná okénka, s ohledem na co největší *vstup originální šumavské krajiny do interiérů staveb* díky tvarování okenních průhledů.

Zhůří asi kolem roku 1925. Zajímavé jsou nejen podélné stavby přírodu absolutně nerušící ale naopak s ní sepnuté, ale tak, že šlo o dokonalé bezlesí. Dnes, díky asi 66 leté nepřítomnosti člověka obdělávajícího luční pláň, je Zhůří asi ze 40% zarostlé a bezlesí zvolna mizí.

Závěrem musím ocenit přístup Správy NP Šumava, která přes úvodní otevřené negace a angažmá i soudní moci, přistoupila na akceptaci argumentace těch lidí, kteří nejen že chtějí chránit šumavskou přírodu, kytky, trávy, stromy, ptáky, žáby a zvířata, chtějí chránit i šumavského člověka a jeho spoležití se Šumavou. Vážíme si jejich připomínek k návrhu výstavby, které jakkoliv tvrdé, rádi plníme. I když stále dávají přednost „neobnovy“ sídla Zhůří, přesto ve výsledku jde o naši společnou péči o přírodu Šumavy a to vč. druhu Homo Sapiens.

V Praze v červenci 2019

Ing. arch. Doc. Jaroslav Trávníček
STUDIO A.J.T PRAHA s.r.o.

